

Sygn. akt I Ns 195/15

POSTANOWIENIE

Dnia 07 czerwca 2016 roku

Sąd Rejonowy I Wydział Cywilny w Giżycku w składzie:

Przewodniczący: SSR Janusz Supiński

Protokolant: Katarzyna Kucharska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24.05.2016r. sprawy

z wniosku J. J.

z udziałem M. M. (1), M. M. (2), B. P. (1)

o dział spadku

postanawia:

I. Dokonać działu spadku po spadkodawczyni G. M. (1), zmarłej w dniu 27.07.2013r. w W., ostatnio stale zamieszkałej w W., w skład którego to spadku wchodzi zabudowana nieruchomość położona w W. przy ul. (...) o powierzchni 0,2358 ha oznaczona numerem geodezyjnym (...), zapisana w księdze wieczystej (...), w ten sposób, że opisaną wyżej nieruchomość przyznać na wyłączną własność uczestniczce postępowania B. P. (1).

II. Zasądzić od uczestniczki postępowania B. P. (1) na rzecz:

a) wnioskodawczyni J. J. kwotę 40.492,25 (czterdzieści tysięcy czterysta dziewięćdziesiąt dwa 25/100) złotych

b) uczestniczki postępowania M. M. (1) kwotę 20.246,13 (dwadzieścia tysięcy dwieście czterdzieści sześć 13/100) złotych

c) uczestniczki postępowania M. M. (2) kwotę 20.246,13 (dwadzieścia tysięcy dwieście czterdzieści sześć 13/100) złotych

płatne w terminie 3 (trzy) miesiące od dnia uprawomocnienia się postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek zwłoki.

III. Ustalić wartość przedmiotu działu spadku na kwotę 167.319 złotych.

IV. Znieść wzajemnie pomiędzy zainteresowanymi koszty postępowania.

Sygn. akt I Ns 195/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni J. J. wniosła o dokonanie działu spadku po G. M. (1), w skład którego to spadku wchodzi nieruchomość, położona w W., zabudowana domem i chlewikiem. Wnioskodawczyni – po ostatecznym doprecyzowaniu swojego stanowiska - domagała się przyznania spadkowej nieruchomości na jej rzecz tak by mogła ją sprzedać i dokonać podziału pieniędzy pomiędzy spadkobierców.

Uczestniczka postępowania B. P. (1) wniosła o przyznanie spadkowej nieruchomości na jej rzecz z orzeczeniem o spłatach pozostałych zainteresowanych. Jednocześnie B. P. (1) domagała się uwzględnienia przy ustalaniu

wysokości spłat kosztów pochówku spadkodawczyni oraz poniesionych przez uczestniczkę kosztów opieki i leczenia spadkodawczyni. B. P. (1) wskazała bowiem, że jako jedyna z rodziny opiekowała się spadkodawczynią przez ostatnie 15 jej życia, ponosząc z tego tytułu znaczne koszty.

Uczestniczki postępowania M. M. (1) i M. M. (2) przychyliły się co do zasady do wniosku, podnosząc, iż kwestia osoby, na rzecz której zostanie przyznana przedmiotowa nieruchomości jest drugorzędna, bowiem wymienione uczestniczki zainteresowane są jedynie należnymi spłatami.

Sąd ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 06.03.2014r. w sprawie I Ns 726/13 Sąd Rejonowy w Giżycku stwierdził, że spadek po G. M. (1), zmarłej dnia 27.07.2013r. w W., ostatnio stale zamieszkałej w W., na podstawie ustawy nabyli: M. M. (3), B. P. (1), J. J. po 1/4 części każdy oraz M. G. (obecnie M.) i M. M. (2) – po 1/8 części.

Dowód: postanowienie k 34 akt I Ns 726/13

W skład spadku po spadkodawczyni G. M. (1) wchodzi zabudowana nieruchomości położona w W. przy ul. (...) o powierzchni 0,2358 ha oznaczona numerem geodezyjnym (...), zapisana w księdze wieczystej (...) o wartości 167,319 zł.

Dowód: odpis kw k 3-4

opinia biegłego k 87-110

Uczestniczka postępowania B. P. (1) poniosła koszty pogrzebu G. M. (1), w tym kwotę 3952,44 zł na rzecz Zakładu Usług (...) w W. z tytułu usług i akcesoriów pogrzebowych, kwotę 5.350 zł na rzecz Zakładu (...)-B.. I. Ż. w W. z tytułu nagrobka oraz inne z tytułu opłacenia udziału księdza, stypy. Jednocześnie uczestniczka B. P. (1) pobrała zasilek pogrzebowy w wysokości 4.500 zł.

Dowód: zeznania uczestniczka B. P. k 142, 339

odpis k 25

W dniu 21.07.2014r. została zawarta umowa darowizny udziału spadkowego M. M. (3) w spadkowej nieruchomości na rzecz uczestniczki postępowania B. P. (1)

Dowód: odpis kw k 3-4

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest skład masy spadkowej, co wynika z jednej strony z treści księgi wieczystej, a z drugiej – ze zgodnych twierdzeń zainteresowanych.

Bezspornym w zasadzie pozostaje wartość przedmiotowej nieruchomości. Wartość tę wskazał w swojej opinii biegły W. S., a opinia ta nie była skutecznie kwestionowana przez zainteresowanych. Wprawdzie bowiem pełnomocnik uczestniczki B. P. wniósł zastrzeżenia do owej opinii, ale pismo zawierające zarzuty zostało zwrócone w trybie art. 130 § 2 kpc. W tej sytuacji Sąd uznał opinię W. S. za fachową, rzetelną i bezstronną oraz oparł o nią treść orzeczenia końcowego.

Kwestiami w miarę spornymi w sprawie okazała się być możliwość i ewentualna wysokość rozliczenia w niniejszym postępowaniu kosztów opieki i leczenia G. M. (1), poniesionych przez uczestniczkę B. P., a także kosztów pochówku wraz z nagrobkiem spadkodawczyni, również poniesionych przez B. P..

Analizując pierwsze z powyżej zdiagnozowanych zagadnień pozostających w kręgu sporu pomiędzy zainteresowanymi tj. możliwość rozliczenia w postępowaniu działowym kosztów opieki i leczenia spadkodawczyni, należało dostrzec

przede wszystkim treść art. 686 kpc oraz utrwalony już pogląd judykatury i literatury w tej materii: „Omawiany przepis nakazuje rozstrzygać wszystkie sporne stosunki pomiędzy uczestnikami (ich katalog jest tu wyczerpujący i nie podlega wykładni rozszerzającej), istniejące do chwili działu spadku, w ramach postępowania o dział spadku (por. postanowienie SN z dnia 6 marca 1967 r., II CR 76/67, OSNC 1967, nr 7-8, poz. 145; uzasadnienie uchwały SN z dnia 25 czerwca 1971 r., III CZP 34/71, OSNC 1972, nr 4, poz. 62; postanowienie SN z dnia 21 października 1998 r., II CKU 56/98, LEX nr 465995; postanowienie SN z dnia 5 lutego 2002 r., II CKN 803/99, OSP 2002, z. 12, poz. 162; postanowienie SN z dnia 7 marca 2002 r., II CKN 720/99, LEX nr 55133; postanowienie SN z dnia 10 listopada 2006 r., I CSK 219/06, LEX nr 602191; postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 2011 r., II CSK 430/10, LEX nr 846560). W świetle orzecznictwa za niedopuszczalne uznaje się rozpoznawanie w toku postępowania działowego roszczeń o zachówek (art. 991 i n. k.c.), roszczeń spadkobierców zobowiązanych z tytułu zachowku o zmniejszenie zapisów i poleceń (art. 1003-1007 k.c.), roszczeń zapisobiorców przeciwko spadkobiercom o wykonanie zapisów, chyba że uprawniony z zapisu jest zarazem spadkobiercą, a tym samym uczestnikiem w sprawie o dział spadku, roszczeń spadkobiercy przeciwko pozostałym spadkobiercom z tytułu zwrotu części kosztów poniesionych na leczenie, utrzymanie i roztoczenie pieczy nad spadkodawcą, roszczeń o zapłatę przeciwko osobom, które nie są spadkobiercami (por. m.in. orzeczenie SN z dnia 15 kwietnia 1960 r., IV CR 102/60, NP 1960, nr 10, s. 1375; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 31 sierpnia 1966 r., III CR 156/66, OSNC 1967, nr 2, poz. 35; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 26 września 1968 r., III CRN 209/68, OSNC 1969, nr 6, poz. 112, z krytyczną glosą J. Gwiazdomorskiego, PiP 1970, z. 1, s. 173, oraz częściowo krytyczną glosą B. Dobrzańskiego, OSP 1969, z. 6, poz. 125; uchwała SN z dnia 31 października 1968 r., III CZP 74/68, OSNC 1969, nr 4, poz. 66, z glosami J.S. Piątowskiego, OSP 1969, z. 7-8, poz. 159, W. Siedleckiego, OSP 1969, z. 11, poz. 231, oraz A. Kubasa, OSP 1969, z. 12, poz. 252; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 1972 r., III CRN 477/71, OSP 1972, z. 9, poz. 174; uzasadnienie uchwały SN z dnia 7 sierpnia 1975 r., III CZP 60/75, OSNC 1976, nr 5, poz. 93; uzasadnienie postanowienia SN z dnia 6 marca 2002 r., V CKN 876/00, LEX nr 55164; uchwała SN z dnia 16 marca 2007 r., III CZP 17/07, Biul. SN 2007, nr 3, s. 11) [tak: Jakubecki A. (red.), Bodio J., Demendecki T., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P., Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego, LEX/el. 2016].

Uwzględniając powyższe stanowisko teoretyków i praktyków prawa spadkowego, które Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela, należy stwierdzić, że poza przedmiotem niniejszego postępowania pozostają wszelkie roszczenia uczestniczki B. P. wobec pozostałych zainteresowanych z tytułu opieki i leczenia G. M. (1). Stąd też należało pozostawić poza analizą zeznania świadków przesłuchanych w toku postępowania, bowiem świadkowie ci – poza wiedzą co do kontaktów poszczególnych zainteresowanych ze spadkodawczynią, opieką nad nią, ponoszeniem kosztów leczenia – nie wnieśli do postępowania żadnej wiedzy w zakresie podlegającym orzekaniu w niniejszej sprawie tj. np. nakładów, jakie konkretni spadkobiercy G. M. mieliby czynić na składniki masy spadkowej. W tej sytuacji Sąd nie uwzględnił żadnych kwot z tytułu opieki i leczenia spadkodawczyni przy ustalaniu wysokości należnych spłat, a nawet w ogóle nie podjął oceny roszczeń B. P. w tej mierze.

Odnosząc się do drugiej kwestii tj. żądania uczestniczki postępowania B. P., aby w ramach niniejszej sprawy dokonać rozliczenia kosztów pogrzebu spadkodawczyni oraz postawienia nagrobka, to należy dostrzec stanowisko Sądu Najwyższego w tej materii, wyrażone w wyroku z 22.11.1988r, w sprawie III CZP 86/88 wedle którego „dług spadkowy związany ze wzniesieniem nagrobka jako zobowiązanie pieniężne podlega rozliczeniu w postępowaniu działowym według nominalnej wysokości”. W uzasadnieniu owego orzeczenia Sąd Najwyższy rozwinął powyższą tezę, stwierdzając, że „Zgodnie z brzmieniem art. 922 § 3 k.c. do długów spadkowych należą koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb odpowiada zwyczajom, przyjętym w danym środowisku. Koszty pogrzebu w ścisłym tego słowa znaczeniu obejmują wydatki na zakup trumny, nabycie miejsca na grób i wydatki na pokrycie kosztów ceremonii pogrzebowej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalili się poglądy, że do kosztów pogrzebu zalicza się wydatki poniesione na postawienie nieskromnego, odpowiadającego miejscowym zwyczajom nagrobka (patrz orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 25 lipca 1967 r. - OSNCP 1968, poz. 48; z dnia 8 maja 1969 r. - OSNCP 1970, poz. 129 i z dnia 13 listopada 1969 r. - OSPiKA 1971, poz. 140). Wprawdzie zawarta w orzeczeniach Sądu Najwyższego wykładnia, co należy rozumieć przez "koszty pogrzebu", ukształtowała się na tle art. 446 § 1 k.c., jednakże odnosi się do wyrażenia ustawowego występującego także w innych przepisach i nie można jej pominąć przy wykładni art. 922

§ 3 k.c. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 marca 1969 r. II PR 641/68 (OSNCP 1970, poz. 33), w uzasadnieniu którego stwierdził, że do kosztów pogrzebu można doliczyć umiarkowany wydatek na skromny nagrobek, odpowiadający zwyczajom. Rozmiar wydatku na nagrobek, podobnie jak pozostałe koszty pogrzebu, ograniczony został w art. 922 § 3 k.c. przyjętym w danym środowisku zwyczajem, z czego wynika, że wystawienie drogiego nagrobka z granitu lub marmuru, w części wykraczającej poza miejscowe zwyczaje, obciąża osobę, która w wybrany przez nią sposób chciała wyrazić własne uczucie do spadkodawcy i uczcić jego pamięć. Wzniesienie nagrobka jest materialnym śladem, symbolizującym pamięć o zmarłym, wynika z pobudek niematerialnych i nie stanowi obowiązku ustawowego jego spadkobierców. Koszty wzniesienia nagrobka odpowiadającego miejscowym zwyczajom wchodzi w skład kosztów pogrzebu i jako dług spadkowy obciążają spadkobierców, którzy przyjęli spadek wprost, niezależnie od tego, czy spadkodawca pozostawił jakikolwiek majątek. Pozostali spadkobiercy odpowiadają do wysokości wartości ich udziałów w spadku, co jednak nie daje podstaw do negocjowania typowo pieniężnego zobowiązania”.

W sprawie nie ulega wątpliwości, że koszty pogrzebu i postawienia nagrobka poniosła B. P. (1), a wynika to nie tylko z jej twierdzeń, ale także z dokumentów przedstawionych przez tę uczestniczkę (pokwitowanie, paragon). Twierdzenia te nie były też w zasadzie kwestionowane przez pozostałych zainteresowanych – wprawdzie bowiem pełnomocnik uczestniczek M. M. (2) i M. M. (1) podnosił zarzut pobrania przez B. P. (1) zasiłku pogrzebowego z ZUS i pokrycia z niego owych kosztów pogrzebu, to jednak ten sam pełnomocnik nie podważał samej tezy o ponoszeniu przez B. P. pozostałych wydatków związanych z pogrzebem i nagrobkiem spadkodawczyni. Na uwagę zasługuje, że B. P. (1) potwierdziła otrzymanie zasiłku pogrzebowego w kwocie 4.500 zł (vide k 142v) i rozliczenia części poniesionych kosztów pogrzebu. B. P. (1) podnosiła, że poza opłatą na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. koszty pogrzebu spadkodawczyni objęły wydatki związane z udziałem w uroczystościach żałobnych księdza i organisty, a także związane ze stypą. Mając na uwadze, że żaden z zainteresowanych nie zaprzeczył, by w uroczystościach pogrzebowych brał udział ksiądz wraz z organistą, a po pogrzebie była stypa – twierdzenia B. P. w tym zakresie należało uznać za wiarygodne. Jednocześnie jednak uczestniczka B. P. nie wykazała w żaden sposób wysokości kosztów poniesionych w tej mierze, poprzestając na podaniu, że opłacenie księdza i organisty pochłonęło kwotę 1.000 zł, a wydanie obiadu – 1.500 zł. Tymczasem, zgodnie z art. 6 kc, ciężar dowodu w tej kwestii spoczywał właśnie na B. P., skoro uczestniczka ta domagała się rozliczenia owych kosztów. W tej sytuacji Sąd przyjął, że pobrany przez B. P. zasiłek pogrzebowy pokrył koszty całego pogrzebu, a do rozliczenia w niniejszej sprawie pozostały jedynie wydatki, związane ze wzniesieniem nagrobka. W tym zakresie też Sąd uwzględnił twierdzenia B. P. zarówno co do samego faktu postawienia pomnika (nie było to kwestionowane przez pozostałych zainteresowanych) jak i kosztu owego nagrobka (vide paragon k 25).

Ostatnią kwestią podlegającą ocenie Sądu w sprawie było określenie osoby, na rzecz której winna przypaść spadkowa nieruchomość. Sąd stanął na stanowisku, że owa nieruchomość winna zostać przyznana uczestniczce postępowania B. P. (1), bowiem ona jedna wykazywała przywiązanie emocjonalne do tego skrawka ziemi i posadowionych tamże budynków, a także deklarowała chęć pozostawienia ich „w rodzinie”. Jednocześnie też Sąd dostrzegł stanowisko wnioskodawczyni J. J., deklarującej chęć przejęcia nieruchomości li tylko w celu jej spieniężenia. Zestawienie postaw obu zainteresowanych nie pozwoliło Sądowi na inne orzeczenie, jak tylko przyznanie spadkowej nieruchomości na rzecz B. P. (1), o czym orzeczono jak w pkt I postanowienia.

Dokonując rozliczenia spłat należnych pozostałym zainteresowanym Sąd ustalił wartość nieruchomości – 167.319 zł, wysokość długów spadkowych podlegających odliczeniu – 5.350 zł i wreszcie wysokość samych spłat – jak w pkt II postanowienia. Termin płatności należało – zdaniem Sądu – ustalić na 3 miesiące od daty uprawomocnienia się postanowienia, bowiem z jednej strony taki termin pozwoli B. P. na zgromadzenie niezbędnych funduszy (czy to przy pomocy rodziny, jak deklarowała uczestniczka, czy też przy pomocy instytucji finansowych), a z drugiej – zapewni uprawnionym uzyskanie w miarę szybko należnych kwot.

O kosztach postępowania Sąd orzekł po myśli art. 520 § 1 kpc, uznając, iż brak jest przesłanek do zastosowania § 2 zd. 1 in fine lub 3 tegoż artykułu. Zainteresowani zgodni byli w sprawie nie tylko co do zasady, ale nawet co do sposobu podziału masy spadkowej. Jakkolwiek zatem prezentowali rozbieżne stanowiska co do rozliczania ewentualnych

kosztów opieki i leczenia spadkodawczyni, to brak jest w niniejszej sprawie podstaw do odstępstw od generalnej zasady określonej w art. 520 § 1 kpc.